

Bireysel Yenilikçilikle İlgili Yapılan Tezlere Yönelik Bir Analiz

An Analysis of Theses on Individual Innovation

Ali AKAN¹, Neşe KUTLU ABU²

¹Sorumlu Yazar, Doktora Öğrencisi, Amasya Üniversitesi, aliiakan@hotmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-0580-3155>)

²Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, nese.kutlu@amasya.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0002-4251-3627>)

Geliş Tarihi: 24.03.2023

Kabul Tarihi: 05.08.2023

ÖZ

Bu çalışmada bireysel yenilikçilik ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların analiz edilmesi ile ilgili alanda nasıl bir eğilim olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda Ulusal Tez Merkezinde eğitim öğretim temalı bireysel yenilikçilik ile ilgili 2011-2022 yılları arasında kayıtlı olan 43 tez incelenmiştir. Doküman inceleme yöntemi olarak tetkik edilen tezler kodlanarak yayın yılı, yayınlanan üniversite, tez türü, çalışma alanı, araştırma yöntemi, örneklem grubu ve büyüklüğü, veri toplama araçları ile araştırma amacı bağlamında betimsel analize tâbi tutulmuşlardır. Elde edilen veri setleri tablo ve grafiklerle görselleştirilerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda 43 adet tezin ağırlıklı olarak nicel yöntemle ve anket ile veri toplanarak hazırlandığı, 2019 yılındaki tezlerin sayıca daha fazla olduğu, yüksek lisans tezlerinin çok büyük bir kısmı teşkil ettiği, 26 farklı üniversiteye ait tez tespit edildiği, örneklem düzeyi bağlamında daha çok öğretmenlerle çalışıldığı, örneklem büyüklüğünün çoğunlukla 201-500 aralığını kapsadığı ve tezlerin amaçlarının teknoloji kodlu içeriklerden seçildiği tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre karma yöntemli ve farklı veri toplama araçlarının bir arada olduğu çalışmaların sayılarının ve doktora düzeyinde araştırmaların artırılması yönünde öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bireysel yenilikçilik, Ulusal Tez Merkezi, doküman inceleme, betimsel analiz

ABSTRACT

In this study, it is aimed to analyse the studies on individual innovativeness and to reveal how there is a trend in the related field. In line with the determined purpose, 43 theses registered in the National Thesis Centre between the years 2011-2022 related to individual innovativeness with the theme of education and training were examined. The theses examined as a document analysis method were coded and subjected to content analysis in the context of publication year, university, thesis type, field of study, research method, sample level and size, data collection tools and research purposes. The data sets obtained were visualised and interpreted through tables. As a result of the research, it was determined that 43 theses were prepared predominantly with quantitative method and by collecting data with questionnaires, the number of theses in 2019 was higher, master's theses constituted a large part, theses belonging to 26 different universities were identified, more teachers were studied in terms of sample level, the sample size mostly covered the range of 201-500, and the purposes of the theses were selected from the content coded "technology". According to the findings of the research, recommendations were made to increase the number of mixed-method and different data collection tools and to increase the number of doctoral level studies.

Keywords: Individual innovation, National Thesis Center, document review, descriptive analysis

GİRİŞ

Tüm zamanlardan beri önemi gündemden hiç düşmeyen ve gelecek çağlarda da üzerine odaklanılacak bir kavram olan yenilikçilik 21. yüzyılın da başat kavramlarından biridir. Yenilikçilik, yeni olan her şeyi ve tüm faaliyetleri içerisinde barındıran bir ifade olduğu için yeni bir fikir, ürün, olgu, madde ve teknik şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Yenilikçilik bu yönüyle teknolojik ya da inovatif çabaların sonucunda elde edilen büyük ölçekli somut çıktılardır (Nazemi, Burkhardt ve Kock, 2022). Yenilikler bilgiye, bilgi de bütün yönleriyle yeniliklere dönüştürülebildiği oranda teknik, teknolojik ve inovatif yeniliklerin toplumda benimsenmesi daha kolay olmaktadır. Sürdürülebilir yenilikler (Lope Pihie, Bagheri ve Asimiran, 2014) yeniliklerin sonucunda oluşan somut ürünler olarak her türlü inovasyonun oluşmasını tetiklemektedir. Veri ve bilgi ile beslenen yenilikler, birey ve toplumca daha hızlı benimsenmektedir. Teknolojik gelişmeleri takip ederek bunlara ayak uydurabilmek, bilgi ve iletişim dünyasında nitelikli bir biçimde donanmak, dijital okuryazar bireyler yetiştirerek rekabet gücünü artırmak isteyen ülkeler, yenilikçiliğin tüm türevlerine öncelikli önem vererek sınırsız yatırım yapmaktadırlar. Kitlesel açık online dersler (massive open online courses), nesnelere interneti, doğal kullanıcı arayüzleri, mobil öğrenme, maker atölyesi, ters yüz edilmiş sınıflar, giyilebilir teknolojiler, üç boyutlu yazıcılar, uyarlanabilir öğrenme teknolojileri, yapay zekâ, yeni nesil öğrenme yönetim sistemleri, duygusal hesaplama, sanal asistanlar, blokzincir, sayısallaştırılmış benlik, sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik, karma gerçeklik, hologram teknolojileri, yaşam laboratuvarları, öğrenen (akıllı) robotlar, sensör ve simülasyon teknolojileri, geleceğin sınıfını tasarlama (future classroom lab) teknoloji ve yenilikçilik bağlamında ülkelerin yaptıkları yatırımlardan sayılabilmektedir (Doğan, 2019).

Yeni olarak kabul edilen madde, nesne, ya da uygulamanın yanı sıra var olan veya geliştirilen bir durumun yenilik olabileceğini belirten Kılıçer (2009), yeniliğin inovasyon kelimesiyle de kullanıldığını ortaya koymuştur. Değişmek ve özgün olanın peşinden gitmek olan yenilik, kalıplaşmışların dışına çıkmayı da göze almaktır. Bunun için risk almak ve farklılıkları denemek için verilen uğraşlar yenilikleri veya inovasyonları ortaya koymaktadır. Yenilikçilik; yaratıcılık, değişim, gelişim ve dönüşüm kavramlarıyla bütünleşen ve bu yönüyle ilerlemenin bir anahtarı olan teknolojik göstergelerin toplamıdır. Türk Dil Kurumu (TDK, 2021), yenilikçilik için “yeni olma durumu” tanımını yaparak teknolojik ve teknik çabaların sonucu olan tüm bileşenleri vurgulamıştır (Mülhim, 2018). Gündüz’e (2021) göre yenilikçilik değişimi benimseyip riskleri göze alarak fikirlerin ürüne dönüşümüdür. Bu doğrultuda yenilikçilik için değişime açık ve özgünlüğe istekli olmak gerekir. Özgün düşünceleri uygulamaya koyarak kullanmak, yenilikçilik için önemli bir göstergedir.

Yenilikçiliğin bireylere özgü biçimde incelenmesini ifade eden bireysel yenilikçilik, bireylerin yenilikçi performansları ile yenilikçiliğe olan meyilleri olarak açıklanmaktadır. Yenilikleri önceden benimseyip, kabul eden ve uygulayan bireysel yenilikçiler, bu yenilikleri kendi yaşantılarında da etkili bir şekilde sergilerler. Çetin ve Bülbül (2018) bireysel yenilikçiliği, yeniliklere istek duyan ve kabullenen, olumlu tutumlar sergileyen ve yeniliklerden fayda sağlayan kişilere özgü görmüşlerdir. Bireysel yenilikçilik, şahsi gayret ile mevcut fikirleri geliştirme ve yeni fikirler tasarlamadır (Rogers, 2003). Yenilikleri bir süreç olarak ele alan Akgün (2020) bireysel yenilikçilerin sürekli ve devamlı olarak yenilikçi davranışları sergilediklerini ifade etmiştir. Bu anlamda bireysel yenilikçilik, yenilikleri tutkuyla isteme durumu ile bireyin tutum ve davranışlarına yansımaları şeklindedir. Yenilikler, bireysel yenilikçilerin davranışsal izdüşümleridir (Lieberman ve Pointer Mace, 2008). Bireysel yenilikçiler bu davranışları ile fark yaratırlar, etkili sorun çözerler, fırsatlardan ürün elde ederler ve başkalarına da yol gösterirler.

Yenilikleri kabul eden ve sürdürülebilir politikalarına sokan bireysel yenilikçiler; yüksek hayal gücü, etkili işbirliği hayat boyu öğrenme, mevcutla yetinmeyip sürekli kendini geliştirme, yüksek özgüven ve çevreyle uyumluluk özellikleriyle ön plana çıkmaktadırlar. Kılıç (2015)

gayretleri üst düzey olan bireysel yenilikçileri, mevcut fikirleri geliştirerek bu fikirlerle yaratıcı ürünler ortaya koyabilen fertler şeklinde tasvir etmiştir. Bireysel yenilikçiliğin içerisinde risk alabilme, heyecanla farklı olanı isteme, yeni olana çabuk alışabilme, özgünlüğü seçme eylemlerini barındırdığını açıklayan Yıldırım (2021) bu kişilerin tutkuyla yeni tecrübelerle açık olduklarını da belirtmiştir. Sınırlı bir zaman, kısıtlı imkânlar, yetersiz şartlar, kaynak yetersizlikleri bireysel yenilikçilerin tutkularını asla söndüremez engellerdir (Aldunate ve Nussbaum, 2013) .

Rogers (2003) bireysel yenilikçilerin planlı ve bilinçli çalışmalar doğrultusunda yeni tasarımlar, keşifler ve girişimlerle eskimiş, kullanılmaz olmuş, ihtiyaçları karşılayamaz durumları değiştirdiklerini ifade etmiştir. Farklı bakış açısına sahip yenilikçilikleri gelişmiş bireyler, en iyi stratejiler kullanarak önemli inovatif başarılarla imza atarlar. Teknolojik, dijital ve bilimsel yenilikleri herkesten önce edinerek cesaretli bir şekilde uygulama sahasına koyan bireysel yenilikçiler, sürekli arayış içerisinde olan aktif yenilik araştırmacılarıdır. Afridi ve Chaudhry, (2019) ise yenilikçilik seviyeleri yüksek kişilerin değişim ve dönüşümleri daha hızlı özümstediklerini vurgulamıştır. Bireysel yenilikçilerin öne çıkan özelliklerini Keskin (2021) şöyle sıralamıştır:

- Teknolojik ve bilimsel yenilikleri toplumsal arenada sergileyen öncüdürler.
- İnovatif çıktılarının önemini diğerlerine anlatarak ön ayak olurlar.
- Yeniliklere şüpheyle bakanların kafalarındaki perdeleri aralarlar.
- Yenilikçi pozisyonunda liderlerdir.
- Bilimin verdiği enerji ile yenilik şemaları çizerler.
- Örgütler için gerekli olan can alıcı nokta yenilikler yaparlar.
- Her ortamda yenilik dilinden konuşurlar.
- Dinamik yapılarıyla hem kendilerinin hem de diğerlerinin yenilikçi ruhlarını perçinleştirirler.

Rogers (2003) yeniliklerin yayılması teorisinde yenileşme, zaman, iletişim kanalları ile sosyal sistemin yeniliklerin toplumda benimsenip yayılmasında önemli unsurlar olduklarını belirtmiştir. Bu teoride yenileşme bireyin yenilikleri algılama özellikleri, zaman yeniliklerin kabul-ret edilme süreçleri, iletişim kanalları yeniliklerin avantaj ya da dezavantajlarının bireylere aktarılma yolları, sosyal sistem ise bireylerin içinde yaşadıkları toplumsal şartlar bütünü olup bu sistem yeniliklerin benimsenme ya da benimsenmeme durumunu belirleyen normlar toplamıdır (Mülhim, 2018). Aynı zamanda Rogers (2003) yeniliklerin yayılma teorisinde bireyleri yenilikçiler, öncüler, sorgulayıcılar, kuşkucular ve gelenekselciler kategorilerine ayırmıştır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Yenilikleri ilk olarak benimseyerek kabul edenler yenilikçilerdir. Öncüler ise yenilikleri ikinci sırada benimseyerek yenilikleri geç benimseyenlere karşı rehberlik ederler. Sorgulayıcılar, yenilikçi ve öncü kişilere nispeten yenilikleri benimseme süresini uzatırlar. Bu süreyi uzatmalarının nedeni ise yenilikleri sorgularlar ve yeniliklere karşı titiz incelemeler yaparlar. Dolayısıyla sorgulayıcılar yenilikleri sıcağı sıcağına hemen kabullenmezler ancak yenilikleri en son benimseyen grup da değildirler. Kuşkucular, yeniliklere çekingen davranırlar ve yenilikleri geç benimseyen çoğunluk olarak bilinirler. Çevrelerinde güvenip saygı duydukları bireylerin yenilikleri benimsemelerini bekleyerek yenilikler konusundaki kuşkularını gidermeye çalışırlar. Yenilikleri en son benimseyen ya da benimsemeye çalışan grup gelenekselcilerdir. Gelenekselciler, takipçiler şeklinde de isimlendirilerek kendilerini toplumdan soyutlarlar, yeniliklere karşı yeterli bilgiye sahip olmadıklarından dolayı risk almayı sevmezler ve yeniliklerden kaçınırlar (Keskin, 2021). Koçak Usluel ve Mazman (2010) eğitim öğretimde yeniliklerin benimsenip yayılmasında tüm paydaşların yenilikçi ve öncü olmaları gerektiğini ortaya koymuşlardır. Dolayısıyla yenilikçi eğitim öğretim kurumlarında yeniliklerin benimsenmesi ve yayılması daha çabuk olmaktadır.

Yenilikçiliği gelişmiş nitelikteki insan kaynaklarını teşkil etmek devletlerin eğitim sistemlerinden öncelikli beklentileri arasındadır. Her alanda önemli yeniliklere imza atan

yenilikçilerin ve yeniliğin meydana gelmesi için eğitimin önemli bir kilit rolü olduğunu vurgulayan Odabaşı (2007) yenilik ile eğitimin yakından ilgili olgular olduğunu vurgulamıştır. Özdemir ve Özer (2018), problem çözüme, vizyoner olma, girişken ve yaratıcı nitelikli, hayal gücü gelişmiş, eleştirel düşünebilen bireylerin bu yeterliliklerini eğitim programlarında yer alan “yenilikçilik” içerikleriyle edineceklerini vurgulamışlardır. Eğitim programlarında yer alacak yenilikçilik temaları doğrudan bireylerin yenilikçiliklerini dolaylı olarak da 21. yüzyıl becerilerini geliştirecektir (Keskin, 2021). Bu yönü ile bireysel yenilikçilik temelli eğitim öğretim sistemleri geleceğin kişilerini yetiştirmede ekol olacaktır.

Dijital dünyada ve teknolojik alanda yaşanan gelişmeler kişilerin yenilikçi yeterliliklerini artırmalarını zorunlu kılmaktadır. Çağın ihtiyaçlarına cevap verecek yenilikçi bireylerin yetkinliklerini artırabilecek eğitim-öğretim kurumları ülkelerin yenilikçi kişilerden oluşmasının önünü açmaktadır (Savaneviciene and Statnicke, 2020). Nitekim Yenice ve Alpak Tunç (2019), bireysel yenilikçilerin artıp yeniliklerin yayılmasında eğitim öğretim programları ile bunlara dahil tüm paydaşlara önemli sorumlulukların düştüğünü açıklamışlardır. Bayraktar (2012) ise yenilikçiliğin ilk aşamasından son evresine kadar gelişip yayılmasında eğitim öğretimin sistematik etkili olduğunu savunmuştur. Bulut (2022) teknolojinin gelişimine paralel olarak yeniliklerin de çeşitlenmesi ile eğitim örgütlerinin de kendilerini yaşanan değişim ve gelişimlere hazırlamalarının gerekli olduğunu ve böylelikle daha iyi yenilikçi bireyler yetiştireceklerini ifade etmiştir. Teknolojik ve dijital yenilikler ile bilgi, iletişim, teknik inovasyonların çoğalması eğitim örgütlerinin yenilikçi çabaları desteklemeleri yönündeki beklentileri artırmıştır. Lee ve Benzo (2015) velilerin yenilikçi ve inovasyon merkezli okulları daha fazla tercih ederek bu kurumlara yöneldiklerini çalışmada açıklamışlardır. Bodur (2018) yenilikçiliğin önemini fark ederek bu yönde eğitim imkânı sağlayan kurumların bireysel yenilikçilik özellikleri gelişmiş öğrenenleri topluma kazandırdıkları sonucunu elde etmiştir. Benzer şekilde eğitim programlarının tüm kademelerine yenilikçilik konularını ekleyen ülkelerin refah seviyelerinde, kalifiyeli insan kaynaklarında ve girişimci yapılarında artış olduğunu ifade eden Sarı ve Kartal (2018) okulların bireysel ve kurumsal olarak yenilikçi yapıya sahip olmaları gerektiğini belirterek kurum vizyon ve misyonlarını yenilikçiliğe odaklamalarının da şart olduğunu açıklamışlardır.

Modern toplumların yenilikçi rollerdeki kişilere olan ihtiyaçlarına karşılık verecek ve yenilikçi kimliğe bürünmüş bireyleri ortaya çıkaracak yerlerin yaygın eğitim kurumları olduğunu araştırmasında belirten Kılıçer (2011) eğitim örgütlerinin bilgi çağında yenilikçi pozisyona sahip olmalarını çok değerli görmüştür. Kırkıç ve Topal (2019) ise toplumda yenilik eksenli bir kültür oluşturmak için eğitim örgütlerinin yeniliklerle yoğun faaliyetler içerisinde olmalarını elzem görmüşlerdir. Yenilikçi ve inovatif kültürü tasarlayarak yenilikçilikleri gelişmiş bireylere küçük yaşlardan itibaren yatırım yapmak eğitim kademelerinin her devresinde kaçınılmaz bir durumdur. Zamanın ilerisinde olmayı isteyen eğitim politikacıları ve yetkilileri, eğitim sitemlerini ve öğretim öğelerini yenilik kümeleri ve yenilikçilik örüntüleriyle örmelidirler.

Literatür incelendiğinde bireysel yenilikçilikle ilgili farklı alanlarda çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Savaneviciene ve Statnicke (2020), çalışmalarında nesilleri sadece belirli bir zaman aralığında doğan insanların koleksiyonları olarak gören kohort perspektifini kullanarak Baby Boomers, X, Y ve Z kuşaklarının bireysel yenilikçiliklerini analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda X ve Z kuşaklarının, Y ve Baby Boomers kuşaklarından daha fazla yenilikçi olduklarını; X ve Z kuşaklarının yeni fikirlere duyarlı ve yenilikler için risk üstlenmeye hevesli davrandıklarını; yenilikleri en geç benimseyenlerin ise Baby Boomers kuşağı olduğunu ifade etmişlerdir. Fischer, Frese, Mertins ve Hardt-Gawron (2018) hata yönetimi kültürü ile bireysel yenilikçilik ilişkisinde örgütsel yenilikçiliğin aracı rolünü incelemişlerdir. 30 işletme ve 227 çalışan üzerinde gerçekleştirdikleri çalışma sonunda, örgütsel yenilikçiliğin hata yönetimi kültürü ile bireysel yenilikçilik arasında aracı rolü olduğunu belirtmişlerdir. Aldahdoh, Karhonen ve Nokelainen (2019) psikolojik faktörlerin ve örgüt kültürünün çalışanların bireysel

yenilikçiliklerini etkileyip etkilemediklerini belirlemeye çalışmışlardır. Finlandiya'daki bir üniversitede görevli 315 çalışandan topladıkları verilere göre psikolojik faktörlerin ve örgüt kültürünün bireysel yenilikçilik üzerinde farklı boyut ve düzeylerde etkilerinin olduğu sonucunu açıklamışlardır. Jean, Sung ve Kim (2020) Güney Kore'de müşterilerin restoranlarda self servis teknolojilerini benimseme niyetlerini etkileyen unsurları belirlemek için teknoloji kabul ve kullanım modelini test etmişlerdir. Araştırmaları sonucunda bireysel yenilikçiliğin, müşterilerin self servis teknolojilerini benimseme niyetleri ve teknoloji kullanım performanslarını ortaya koyma düzeylerinde moderatör rolü olduğunu ifade etmişlerdir. Goulaptsi, Manolika ve Tsourvakas (2019) 200 müze çalışanı üzerinde araştırma yaparak bu çalışanların takım iklimi, dönüşümcü liderlik ve bireysel yenilikçilikleri arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Müze çalışanlarının dönüşümcü liderlik stilleri ile bireysel yenilikçi davranışları arasındaki ilişkide takım ikliminin aracı rolü olduğunu, dönüşümcü liderlik davranışlarının çalışanların bireysel yenilikçiliklerine olumlu katkı yaptıklarını çalışma sonucunda ortaya koymuşlardır. Batra ve Vahra (2016) endüstri alanında iş deneyimi olan 201 kişiden veri toplayarak öğrenme tabanlı bilişsel stilleri ile bireysel yenilikçilik arasındaki bağlantıları keşfetmeye çalışmışlardır. Araştırmaları sonucunda bilişsel stillerin bireysel yenilikçiliğin önemli bir öncülü olduğunu belirlemişlerdir. Bilişsel öğrenme stilleri soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyimlere dayalı olan kişilerin, somut öğrenme stillerine ait kişilere göre daha çok yenilikçilik davranışları sergilediklerini çalışma sonucunda sunmuşlardır. Wang, Yang ve Xue (2017) öznel iyi oluşun bireysel yenilikçilik üzerindeki etkilerini araştırarak, öznel iyi oluşun bireysel yenilikçi davranışlar üzerinde bilgi paylaşımı aracılığıyla olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Turp Gölbaşı (2019), işletme alanında çalışma yaparak bireysel yenilikçilik, mobil uygulamalar ve müşteri tatmini ile ilgili araştırmasında mobil uygulamalarla ticaret yapan müşterilerin teknoloji yardımıyla bireysel yenilikçiliklerini geliştirdiklerini belirtmiştir. Turan (2020), teknoloji kuruluşlarında çalışan kişilerin bireysel yenilikçilikleri ile duygusal zekâları arasında pozitif bir ilişki olduğunu çalışma sonucunda ortaya koymuştur. Çoban (2019) tüketicilerin bireysel yenilikçilikleri, nesnelere interneti ve algılanan değer arasındaki ilişkileri incelemiştir. Çalışma sonucunda bireysel tüketicilerin nesnelere interneti işlevselliği ve algılanan değer arasında bireysel yenilikçiliğin düzenleyici etkisi olduğunu tespit etmiştir. Karaben (2020), konaklama sektöründe çalışanların teknoloji kullanımları öz yeterlilikleri ile bilgi teknolojilerindeki bireysel yenilikçiliklerini inceleyerek araştırma sonunda bu değişkenler arasında olumlu yönde ilişkiler saptamıştır. Endüstri sektöründe çalışanların bireysel yenilikçilikleri ile bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yaptığı çalışmada Genç (2022), endüstri sektöründe çalışanların bireysel yenilikçilikleri ile bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Tüm dünyada görüldüğü gibi ülkemizde de beliren teknolojik ve bilimsel yenilikler eğitim sistemine uyarlandığı için eğitim alanında bu teknolojik ve bilimsel yeniliklerle ilgili yapılan çalışmalar da artmaktadır. Söz konusu çalışmalar incelendiğinde üniversite öğrencileri (Bodur, 2018; Işık ve Türkmendağ, 2016; Kılıçer, 2011; Korucu ve Olpak, 2015; Mülhim, 2018; Sarı ve Kartal, 2018; Tarhan ve Doğan, 2018; Yenice ve Alpak Tunç, 2019;) öğretmenler (Abbak, 2018; Atılğan ve Tükel, 2021; Atlı ve Mazman Akar, 2019; Bahçeci, 2015; Gündüz, 2021; Demir Başaran ve Keleş, 2015; Kılıç, 2015; Kırkıç ve Topal, 2019; Öztürk ve Summak, 2015; Safa ve Arabacıoğlu, 2021; Yapıcı ve Kaya, 2020) akademisyenler (Akgün, 2020; Bayraktar, 2012; Çağlıyan, Esenalieva ve Attar, 2019; Özdemir ve Özer, 2018) okul yöneticileri (Çetin ve Bülbül, 2018) gibi farklı örneklem düzeyleri üzerine araştırmalar yapılmıştır. Erer ve Şahin (2020) tüm alanlarda inovasyon konulu çalışmaların ve Çelik (2016) yenilikçilik konusunda yapılan doktora tezlerini içerik analizi yöntemiyle incelemişlerdir. Bulut (2022) ise Türkiye'de yenilikçilik alanında yapılan bilimsel çalışmalarını inceleyerek bu konudaki kitap ve makalelerin bibliyografisini çıkarmıştır. Her dönem popüler olan bireysel yenilikçiliğin eğitimde öneminin gittikçe artması, bu yöndeki çalışmaların hız kesmeden devam etmesi ile son yıllarda araştırılan bireysel yenilikçilik içeriklerinin ve elde edilen sonuçların niteliğinin bilinmesi önemli

görülmektedir. Bireysel yenilikçilikle ilgili belirli bir zaman aralığındaki tezlerin sistematik biçimde incelenerek bu tezlerin genel eğilimlerini belirlemek, bu alandaki bilimsel bilginin artmasına katkı sağlamak araştırmacının gerekçelerindedir. Bu gerekçe bağlamında bu çalışmada Ulusal Tez Merkezinde eğitim öğretim alanı ile sınırlı, bireysel yenilikçilik başlıklı 2011-2022 yılları arasında yapılan tezlerin analiz edilerek farklı değişkenlerin (yöntem, örneklem düzeyi, tez türü, yayın yılı vb.) dağılımlarının göz önüne serilmesi hedeflenmiştir. Böylece bireysel yenilikçilikle ilgili yapılan tezler, çeşitli değişkenler açısından analiz edilecek, bu alanda çalışmayı planlayan araştırmacılara bütünsel bir görünüm sunacaktır. Araştırmada eğitim ve öğretim bağlamında 2011-2022 yıllarında bireysel yenilikçilikle ilgili lisansüstü çalışmaların araştırma eğilimi nasıldır? sorusuna yanıt aranmıştır. Bu temel problem kapsamında alt problemlere aşağıda yer verilmiştir.

1. 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin yıllara, çalışma alanlarına, türlerine ve yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
2. 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin amaç ve yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
3. 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin örneklem grubu ve büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?
4. 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi deseni çerçevesinde şekillendirilmiştir. Doküman analizi, yazılı belge ya da dokümanların ilgili literatür ekseninde taranarak bilgi, belge veya verilerin sistematikleştirilmesini sağlar (Creswell, 2002). Belge incelemesi olarak da bilinen doküman analizi yöntemi (Bogdan ve Biklen, 2007), nitel araştırma yaklaşımlarında kullanılan ve yazılı belgeleri sistematik (Kıral, 2020), detaylı, derinlemesine analiz etme amacı taşıyan bir yöntemdir Corbin ve Strauss, 2008).

2.1. Veri Kaynağı ve Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada bireysel yenilikçilikle ilgili yapılan tezlere Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. Ulusal Tez Merkezi internet sitesi arama motoruna “bireysel yenilikçilik” anahtar kelimesi yazılarak arama yapılmıştır. Filtreler araştırmaların eğitim öğretim alanında yapılmış olması ve 2011-2022 yıllarını kapsamı dahilinde sınırlandırılmıştır. Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bireysel yenilikçilik ile ilgili 2011-2022 yılları arasında eğitim öğretim alanında yapılmış 40 tezin yüksek lisans ve 3 tezin doktora çalışmasından oluşan açık erişimli toplam 43 tez araştırmaya dahil edilmiştir. Bireysel yenilikçilik hakkında ilk ortaya konulan tez 2011 yılına ait olduğu için 2011-2022 yılları arasındaki tezler araştırma kapsamına alınmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Bu çalışmada Ulusal Tez Merkezinde 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilikle ilgili eğitim öğretim alanında yapılmış tezlerden elde edilen veriler betimsel analizle çözümlenmiştir. Betimsel analiz, araştırmacının bir konu, inceleme ya da disipline ait çalışma sonuçlarını veya eğilimlerini ortaya koyduğu sistemli bir derleme faaliyetidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Betimsel analizde amaç betimsel verilerden yola çıkarak incelenmesi düşünülen konuların araştırmacılarca nasıl ele alındığını ve bu ele alınan konunun zaman içerisinde nasıl bir eğilim gösterdiğini ortaya koymaktır. Ele alınan konular çeşitli temalar yardımıyla göz önüne serilir (Baltacı, 2019). Tezler T1, T2, T3 ... şeklinde kodlanmıştır. Kodlanan tezler yayın yılı, tez türü ve çalışma alanları, yapıldıkları üniversiteler, yapıma amaçları, yöntem, örneklem düzeyi ve örneklem büyüklüğü ile veri toplama araçları çerçevesinde 7 temaya ayrılarak analiz edilmiştir. Çalışma alanlarına göre incelenen tezlerde 10 tema, amaçlarına göre incelenen tezlerde 7 tema,

14 alt tema ve 30 kod, örneklem düzeyi ve büyüklüklerine göre incelenen tezlerde 7 tema ve 4 alt tema, veri toplama araçlarına göre incelenen tezlerde ise 2 tema olduğu ortaya konulmuştur. Temalar hakkındaki çözümlemelere ilişkin kodlar ve alt temalar bulgular kısmında tablolarla gösterilmiştir.

Şekil 1

Betimsel Analizin Aşamaları

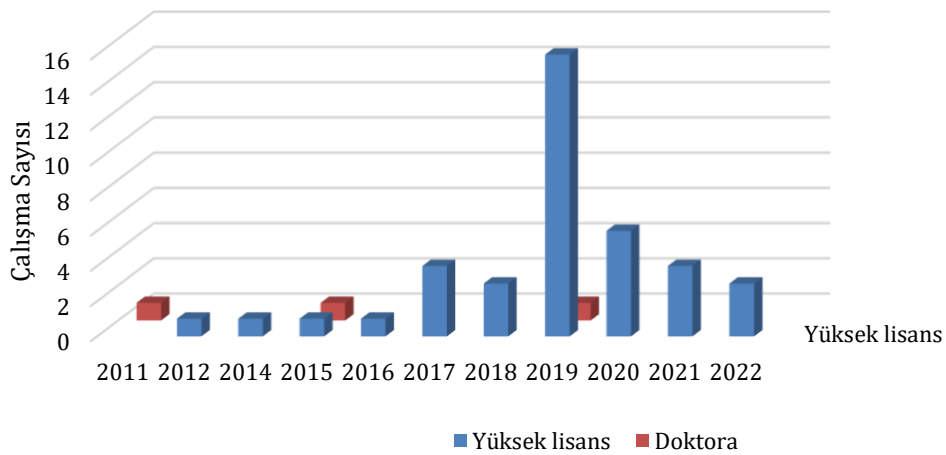

BULGULAR

Çalışmada tezler yayın yılı, tez türü ve çalışma alanları, yapıldıkları üniversiteler, yapılma amacı, yöntem, örneklem grubu ve büyüklüğü, veri toplama araçları temaları bağlamında ele alınmıştır. Her bir temaya ait kodlamalara aşağıda yer verilmiştir. Bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin yıllara göre dağılımları temasına ilişkin bulguları Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2

Tezlerin Yapıldığı Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 2’de görüldüğü gibi bireysel yenilikçilik ile yapılan 43 tezin 17 tanesi gibi büyük çoğunluğu 2019 yılında yapılmıştır. 2011, 2012, 2014 ve 2016 yıllarında birer tane tezin yapıldığı görülmektedir. Araştırmanın 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin türleri ve çalışma alanlarına göre dağılımları temasına ilişkin bulguları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Tezlerin Türlerine ve Çalışma Alanlarına Göre Dağılımları

Alan	%	N	Yüksek Lisans	%	N	Doktora
BÖTE	17	7	T1, T2, T11, T14, T15, T17, T19,	2	1	T43
Eğitim Yönetimi			T3, T4, T9, T10, T12, T23, T24, T26, T28, T32, T35, T42			
	29	1				
Eğitim Programları	14	6	T5, T6, T20, T21, T29, T40			
Matematik ve Fen Bilimleri			T7, T13, T34			
	7	3				
Eğitim Bilimleri	12	5	T8, T16, T36, T37, T38	2	1	T39
Beden Eğitimi	4,5	2	T25, T31	2	1	T18
Temel Eğitim	4,5	2	T22, T27			
Özel Eğitim	2	1	T30			
Sosyal Bilgiler	2	1	T33			
Çocuk Gelişimi	2	1	T41			
Toplam	94	40		6	3	

Tablo 1’de bireysel yenilikçilikle ilgili 43 tezin 40 tanesinin yüksek lisans ve 3 tanesinin doktora tezi olduğu görülmektedir. Bireysel yenilikçilik ile ilgili 10 farklı çalışma alanı teması olduğu ve bu alanlar içerisinde eğitim yönetimi ile daha fazla tez olduğu anlaşılmaktadır. Özel eğitim, sosyal bilgiler ve çocuk gelişimi alanlarıyla ilgili yapılan tezlerin en az kısmı oluşturduğu görülmektedir. Araştırmanın bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımları temasına ilişkin bulguları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2*Tezlerin Yapıldıkları Üniversitelere Göre Dağılımları*

Üniversite Adı	Tez Kodu	N	%
Ege Üniversitesi	T1	1	2
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	T2	1	2
İstanbul Kültür Üniversitesi	T3, T9	2	5
İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi	T4	1	2
Düzce Üniversitesi	T5	1	2
Pamukkale Üniversitesi	T6, T40	2	5
Kastamonu Üniversitesi	T7	1	2
Bahçeşehir Üniversitesi	T8, T36	2	5
Necmettin Erbakan Üniversitesi	T10, T19, T30	3	7
Yıldız Teknik Üniversitesi	T11, T21, T29	3	7
Marmara Üniversitesi	T12, T14, T24	3	7
Gazi Üniversitesi	T13, T18, T41	3	7
Anadolu Üniversitesi	T15, T38, T43	3	7
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	T16	1	2
Sakarya Üniversitesi	T17, T26	2	5
Bülent Ecevit Üniversitesi	T20	1	2
Adnan Menderes Üniversitesi	T22	1	2
Fırat Üniversitesi	T23	1	2
Bartın Üniversitesi	T25, T31, T37	3	7
Uşak Üniversitesi	T27	1	2
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	T28, T32	2	5
Dumlupınar Üniversitesi	T33	1	2
Dicle Üniversitesi	T34	1	2
Trakya Üniversitesi	T35	1	2
Gaziantep Üniversitesi	T39	1	2
Harran Üniversitesi	T42	1	2
Toplam		43	100

Tablo 2'ye göre bireysel yenilikçilikle ilgili yapılan çalışmalarda 26 farklı üniversiteye ait tez olduğu tespit edilmiştir. En az teze sahip üniversitelerde 1 adet, en fazla teze sahip üniversitelerde ise 3 adet tez olduğu görülmektedir. Bunların dışındaki üniversitelerde ise 2 adet tez yapıldığı belirlenmiştir. Araştırmanın 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin amaçlarına göre dağılımları temasına ilişkin bulguları Tablo 3' te sunulmuştur.

Tablo 3*Yapılan Tezlerin Amaçlarına Göre Dağılımları*

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Tez Kodu	N	%
		Eğitim Programı Becerileri	T10, T12	2	5
	Uygulamaya yönelik çalışma	Eleştirel Düşünme	T6	1	2
		Örgüt Kültürü	T3	1	2
		Teknolojik Beceriler	T22, T24, T30	3	8
		Öz Yeterlik İnançları	T20	1	2
		Yaşam Boyu Öğrenme	T4, T13, T40	3	8
Öğretmenlerin Bireysel Yenilikçilikleri	Alanyazına yönelik çalışma	TPAB	T5, T17	2	5
		Eğitim Teknolojileri	T8, T19, T27	3	8
		EBA	T11	1	2
		T29, T32,			
		Mesleki Beceriler	T36	3	8
	Yenilikçilik Düzeyi	Yeterlilikler	T7, T34, T39	3	8
	Yordayıcısı	Yönetici Liderlik Davranışları	T9, T28	2	5
	Aracı Rolü	Bilişsel Esneklik	T18	1	2
		Öğretmen Özerkliği	T23	1	2
Öğretim Elemanlarının Bireysel Yenilikçilikleri	Aralarındaki İlişki	Çevrimiçi Öğretim	T1	1	2
Ön Lisans Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilikleri	Uygulamaya yönelik çalışma	Teknoloji Tutumları	T14	1	2
	Alanyazına yönelik çalışma	Girişimcilik	T25	1	2
		Yaşam Boyu Öğrenme	T31	1	2
Lise Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilikleri	Uygulamaya yönelik çalışma	Yeterlilikler	T25	1	2
		Facebook Kullanımı	T15	1	2
		Yapılandırmacı Öğrenme	T21	1	2
Lisans Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilikleri	Alanyazına yönelik çalışma	Eğitimde Teknoloji Kullanımı	T33	1	2
		Bilişim Teknolojileri Düzeyi	T38	1	2
		Bilgi Edinme Becerileri	T42	1	2
	Yenilikçilik Düzeyi	Yeterlilikler	T43	1	2
		Sosyal Ağları Kullanma	T26	1	2
Okul Yöneticilerinin Bireysel Yenilikçilikleri	Aralarındaki İlişki	Teknostres Algısı	T35	1	2
		Yaşam Boyu Öğrenme	T37	1	2
	Uygulamaya yönelik Çalışma	Yöneticilik Kaygısı	T16	1	2
Öğretmen ve Lisans Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilikleri	Alanyazına yönelik çalışma	Teknoloji Kullanım Algıları	T41	1	2
Toplam				43	100

Tablo 3'te bireysel yenilikçilikle ilgili yapılan tezlerin amaçlarına göre dağılımları sunulmaktadır. Öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, öğretim elemanlarının, ön lisans

öğrencilerinin, lise öğrencilerinin, lisans öğrencilerinin, hem öğretmen hem de lisans öğrencilerinin bireysel yenilikçilikleri başlıklı temalar ile bunlara bağlı alt temalar ve kodlar tezlerin amaçları doğrultusunda şekillendirilmiştir. Tabloya göre 7 tane tema, 14 alt tema ve 30 kod tespit edilmiştir. Tezlerin yapıma amaçları doğrultusunda elde edilen kodların ağırlıklı olarak teknoloji ve teknolojinin bileşenleri ile ilgili olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Araştırmanın 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin yöneme göre dağılımları temasına ilişkin bulguları Tablo 4’ te sunulmuştur.

Tablo 4

Tezlerin Yöneme Göre Dağılımları

Yöntem	Desen	Tez Kodu	N	Toplam
	Tarama	T1, T3, T4, T6, T7, T9, T12, T13, T15, T16, T19, T20, T21, T22, T23, T24, T25, T26, T27, T28, T29, T30, T31, T32, T33, T34, T35, T37, T38, T40, T42, T43	32	
Nicel	Betimsel	T2, T8, T17, T18, T36, T41	6	40
	Yarı Deneysel	T14	1	
	Nedensel			
	Karşılaştırmalı	T11	1	
	Sıralı Desen	T5, T39	2	
Karma	Eş Zamanlı Desen	T10	1	3

Tablo 4’e göre 2011-2022 yılları arasında yapılan tezlerin 40 tanesi nicel ve 3 tanesi karma yöntemle yapılmıştır. Sadece nitel çalışmaların olmadığı tezlerin çok büyük bir kısmı nicel yöntemle yürütülmüştür. Araştırmanın 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin örneklem düzeylerine ve örneklem büyüklüklerine göre dağılımları temasına ilişkin bulguları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Tezlerin Örneklem Grubu ve Büyüklüklerine Göre Dağılımları

	Örneklem Büyüklükleri							
	1-100 kişi		101-200 kişi		201-500 kişi		500 ve üzeri	
Örneklem Grubu	N	Tezler	N	Tezler	N	Tezler	N	Tezler
Öğretim Elemanı			1	T1				
Lise Öğrencileri							1	T2
Öğretmen	2	T10,T34,	2	T11,T20,	15	T4,T5,T6,T7,T9,T12, T13,T18, T22,T24,T28,T29,T3 2,T36,T40,	8	T3,T8,T17,T19,T2 3,T27,T30, T39,
Ön Lisans Öğrencileri	1	T14					2	T25,T31
Lisans Öğrencileri					3	T15,T21,T33,	2	T38,T42,T43
Okul Yöneticileri			2	T16,T37	2	T26,T35		
Öğretmen ve Lisans Öğrencileri					1	T41		

Tablo 5’te bireysel yenilikçilikle ilgili tezlerin örneklem grubuna göre dağılımlarına bakıldığında öğretim elemanları, lise öğrencileri, öğretmenler, ön lisans öğrencileri, lisans öğrencileri, okul yöneticileri ile öğretmen ve lisans öğrencilerinin birlikte olduğu 7 farklı örneklem grubuyla çalışıldığı görülmektedir. Bu örneklem grubunda en fazla çalışma öğretmenlerle (27 tane) ve en az çalışmalar ise öğretim elemanları (1 tane), lise öğrencileri (1

tane) ve öğretmenler ile lisans öğrencilerinin birlikte olduğu (1 tane) örneklem gruplarıyla gerçekleştirilmiştir. Bireysel yenilikçilikle ilgili yapılan tezlerin örneklem büyüklüklerine göre dağılımları incelendiğinde 1-100 kişilik grup ile yürütülen 3 adet, 101-200 kişilik grup ile yürütülen 5 adet, 201-500 kişilik grup ile yürütülen 21 adet, 501 ve üzeri kişilik grup ile yürütülen 14 adet çalışmaya rastlanılmıştır. Örneklem gruplarının fazla olduğu çalışmaların sayısı büyük bir oranı teşkil etmektedir. Araştırmanın 2011-2022 yılları arasında bireysel yenilikçilik kapsamında yapılan tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımları temasına ilişkin bulguları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Veri Toplama Aracı	Tez Kodu	N	%
Anket ve Görüşme	T5, T10, T39	3	7
Anket	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T9, T11, T12, T13, T14, T15, T16, T17, T18, T19, T20, T21, T22, T23, T24, T25, T26, T27, T28, T29, T30, T31, T32, T33, T34, T35, T36, T37, T38, T40, T41, T42, T43	40	93
Toplam		43	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi bireysel yenilikçilik ile ilgili yapılan tezlerde veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. 43 adet tezin 40 tanesinde sadece anket ile ve 3 tanesinde ise hem anket hem de görüşme ile veriler toplanmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda bireysel yenilikçilik ile yapılan 43 tezin 17’si gibi büyük çoğunluğunun 2019 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. 2019-2020 yılları arasında yapılan tezlerin sayıca arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun Erer ve Şahin (2020) çalışmasıyla paralellik gösterdiği belirlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB), eğitim öğretim alanında her çeşit teknolojik, dijital ve bilimsel yeniliği tasarlayıp tüm paydaşların kullanımına sunmasıyla bu alandaki yeniliklerin yıllar geçtikçe katlanarak birikmesi, 2019 yılında yenilikçilikle ilgili çalışmaların artmasının nedenleri olarak düşünülebilir. Sonraki yıllarda tezlerin sayısında bir miktar düşüş olduğu görülmektedir. Bu durum pandemi döneminin getirmiş olduğu araştırma sorunları ile açıklanabilir. Yapılan araştırmalara göre pandemi döneminde çoğu araştırma sekteye uğramıştır (Özdoğan ve Berkant, 2020; Sirer, 2020). Çeşitli sebeplerle bireysel yenilikçilikle ilgili tez çalışmaları 2019 yılından sonra çalışmada bir miktar düşüş görülse de, dijital çağda 21.yüzyıl becerilerinin kazandırılması ve eğitimsel hedeflerde son derece önemli bir konu olduğu açıktır. MEB’in eğitim öğretim teknolojilerine büyük yatırımlar yapması (Bozkurt, Hamutoğlu, Liman Kaban, Taşçı ve Aykul, 2021), öğretmenlerin ve öğrenenlerin bilgi iletişim teknolojilerinden etkin yararlanmalarını sağlayıcı projeler sunması (Kocaman Karoğlu, Bal Çetinkaya ve Çimşir, 2020), uzaktan eğitimi önemsemesi (Kılıç, 2022), sınıf içi ve dışı etkinliklerde öğrencilerin özerk öğrenmelerini destekleyici programlar oluşturması (Süğümlü, 2020), öğretmenlerin dijital yeterliliklerini artırıcı eğitimler düzenlemesi (Yılmaz, Aktürk ve Çapuk, 2021), öğrenci merkezli ve yapılandırıcı eğitim programlarına müfredatlarda geniş yer vermesi (Gündüz, 2021), okullarda teknolojik ya da dijital okuryazar öğrencilerin niteliksel olarak artmalarını önemsemesi (Pınar ve Çetinkaya Bozkurt, 2022), örgün ve yaygın eğitimlerle hayat boyu öğrenme eğilimlerini çeşitlendirmesi (Çağtaş, 2019) literatürde bireysel yenilikçiliğin önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada 2011, 2012, 2014 ve 2016 yıllarında birer tane tezin yapıldığı görülmektedir. 1998, 2001, 2003 yıllarında inovasyonla ilgili birer tez ortaya konulduğunu ifade eden Erer ve Şahin (2020), 2014 yılından sonra inovasyon konulu tezlerde artış görüldüğünü ve

bunu ülkemizde 2014'ten sonra inovasyon konusuna önem verildiği şeklinde yorumlamışlardır. Benzer şekilde yenilikçilikle ilgili çalışmaları inceleyen Bulut (2022) 2018-2020 yılları arasında yapılan çalışmalarda artış olduğunu belirterek bu durumu yenilikçiliğe olan ilginin artmasıyla ilişkilendirmiştir. Yenilikçilik konusunda 2000-2015 yılları arasındaki doktora tezlerini inceleyen Çelik (2016), 2007-2012 yılları arasında tezlerin sayısında düzenli artış olduğunu, 2011-2012 yılları arasında en çok tezin yapıldığını ve 2013-2015 yılları arasında erişime kapalı olan tezlerden dolayı yenilikçilikle ilgili az sayıda tezin olduğu sonuçlarını ifade etmiştir.

Bireysel yenilikçilikle ilgili tezlerin türleri bağlamında incelenmesi sonucu 43 adet tezin 40'ı yüksek lisans ve 3 tanesi doktora tezidir. Bu çalışmada doktora tezlerinin çok az olması bireysel yenilikçilik konusunun doktora çalışmalarında fazla tercih edilmediği ve yüksek lisans tezlerinde çalışıldığı şeklinde düşünülebilir. Çelik (2016), yenilikçilikle ilgili yapılan 100 doktora tezini; Erer ve Şahin (2020) tüm alanlarda inovasyon konulu 296 yüksek lisans ve 103 doktora tezini incelemiştir. İncelenen tezlerin tamamında yüksek lisans tezlerinin sayısı fazla çıkmıştır. Genel olarak ülkemizde farklı alanlarda çalışılan tezler incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olduğu literatürde görülmektedir (Ayvacı ve Altınok, 2019; Güçlü ve Yılmaz, 2019; Türkoğlu, Duran ve Yetişen, 2022). Ülkemizde doktora eğitiminin başka ülkelere nispeten daha geç yaşta bitmesi, doktora çalışmalarının daha fazla uzmanlık bilgisi gerektirmesi, doktora çalışmalarında uluslararası literatürün taranması için yabancı dil bilgisinin gerekliliği, doktora sürecinin uzun ve kapsamlı olması nedeniyle doktora eğitimi alan kişilerin bu süreci tamamlayamamaları, (Ayvacı ve Akdemir, 2017; Aykan ve Çalışkan, 2022; Kavgaoglu, Altundal ve Çay Padalıhasanoğlu, 2021) doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden daha az sayıda olmasının nedenleri arasında gösterilmiştir. Mete (2020) ise ülkemizde her üniversitede doktora programının olmamasından ve olan doktora programlarının kontenjanlarının yüksek lisans kontenjanlarından az olmasından dolayı doktora tez sayılarının az olduğunu belirtmiştir. Yerli ve yabancı literatürün harmanlanıp hem ulusal hem de uluslararası alana katkı sağlayacak olmasının gerektirdiği sorumluluklardan kaçınılması da doktora tezlerinin sayıca yüksek lisans tezlerinden az olmasının başka bir nedeni şeklinde düşünülmüştür (Powell ve Green, 2007).

Çalışma alanlarına bakıldığında bireysel yenilikçilikle yapılan tezlerin eğitim yönetimi alanıyla ilgili olanlarının 12 tane olarak ilk sırada olduğu ve bunu 6'şar teze eğitim programları ile eğitim bilimlerinin takip ettiği çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Bireysel yenilikçilikle ilgili on farklı çalışma alanı görülüp en az çalışma ise özel eğitim, sosyal bilgiler ve çocuk gelişimi alanlarında yapılmıştır. 21. yüzyıldaki önemi daha da iyi anlaşılan bireysel yenilikçiliğin, eğitim yönetimi alanı ile ilgili tezlere daha fazla konu olması eğitim-öğretim kurumlarında yenilikçilik ile eğitimin bir bütün şeklinde düşünüldüğünü göstermektedir (Güngör, 2019). Ayrıca eğitim yönetimi-programları-bilimleri gibi spesifik alanların bireysel yenilikçilikle ilgili tezlerde ön plana çıkması eğitim paydaşları ile takipçilerinin yenilikçi yapılarının sergilenmesi bakımından önemli görülmektedir. Erer ve Şahin (2020), inovasyonlarla ilgili yapılan tezlerde eğitim yönetimi ve denetimi, eğitim programları ve öğretim, eğitim yönetimi ve teftişi alanlarının az sayıda yer aldığını tespit etmiştir. Çelik (2016), ise inovasyon konulu 100 adet tezin sadece bir tanesinin eğitim bilimleri alanında yapıldığını çalışma sonucunda sunmuştur. Hem Çelik (2016) hem de Erer ve Şahin (2020) çalışmalarında işletme alanıyla ilgili tezlerin daha fazla olduğu sonuçlarını belirleyerek bu durumun örgütlerin yenilikçilik ve AR-GE çalışmalarına önem vererek rekabet ortamında ayakta kaldıklarına sebep olduğunu da ortaya koymuşlardır. Bulut (2022) da yenilikçilik ile ilgili çalışmalara konu olan alanların öncelikli olarak işletme ve iktisat olduğunu belirleyerek Çelik (2016) ile Erer ve Şahin (2020) çalışmalarını destekler nitelikte sonuca ulaşmıştır.

Tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımları incelenerek 43 adet tezin 26 farklı üniversitede yazıldığı görülmüştür. Genel olarak bireysel yenilikçilik konusuna farklı üniversitedeki araştırmacıların yönelerek bu alana ilgi gösterdikleri sonucu çıkarılabilir. Bilim, teknoloji ve yenilik üretme amaçlı kurulan üniversitelerde, bireysel yenilikçilik konularının

çalışılması ve araştırmacıların ilgilerini çekmeleri beklenen bir durum şeklinde yorumlanabilir. Erer ve Şahin (2020) çalışmalarında 108, Çelik (2016) ise çalışmasında 34 farklı üniversiteye ait tez tespit etmişlerdir. Ayrıca Çelik (2016) bu tezlerin büyük bir çoğunluğunun devlet üniversitelerine ait olduğunu da çalışma sonucunda açıklamıştır. Bu çalışmada ise incelenen tezlerin 23 tanesi devlet üniversitesinde ve 3 tanesi ise özel üniversitelerde çalışılmıştır. Bireysel yenilikçilik konusuyla ilgili Ulusal Tez Merkezinde tüm alanlarla ilgili 78 adet tez olduğu belirlenerek bu tezlerin 62 tanesi (%79) devlet üniversitelerinde ve 16 tanesi (%21) özel üniversitelerde çalışıldığı görülmektedir. 2022 yılı itibarıyla ülkemizde 129 devlet ve 76 özel üniversite olduğu (Toptalent.co, 2023) göz önüne alındığında bireysel yenilikçilikle ilgili çalışılan 78 adet tezin toplam devlet üniversiteleri içindeki oranı %48'e ve toplam özel üniversiteler içindeki oranı ise %21'e karşılık gelmektedir. Devlet üniversitelerinin yenilikçilik alanlarına özel önem vererek yenilikçi araştırmalara odaklandıkları ve bu devlet üniversitelerinin bireysel yenilikçilik konularına uygun tezleri üretebilecekleri anabilim dallarıyla bölümlere sahip olmaları devlet üniversitelerinde konuyla alakalı tezlerin fazla olmasının nedenleri arasında düşünülebilir. Elde edilen bu bulgular lisansüstü eğitimde bireysel yenilikçilik konusuna önem verildiği ve ilgi duyulduğunu göstermektedir.

Bireysel yenilikçilikle ilgili tezlerin yöntemlerine bakıldığında ise 40 tezin nicel ve 3 tezin karma desenle yürütüldükleri görülmüştür. Yöntem bağlamında incelenen çalışmalarda bu sayılar ilgili tezlerin metodolojilerinin nicel ağırlıkta olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonucu destekler nitelikte Çelik (2016), incelediği yenilikçilikle ilgili tezlerde nicel yöntemlerin daha çok tercih edildiğini vurgulamıştır. Nicel yöntemlerin daha fazla tercih edilmesi bireysel yenilikçilikle diğer değişkenlerin aralarındaki etkileşimlerin tespit edilmesine yönelik olduğu biçiminde yorumlanabilir. Güçlü ve Yılmaz (2019) çalışmalarında nicel yöntemli araştırmaların olay, olgu ve kavramlara çok boyutlu bir şekilde açıklık getirdiği için çalışmalarda daha sık tercih edildiğini ifade etmişlerdir. Kavgaoğlu ve diğerleri (2021) ise nicel yöntemlerin çeşitli ve ayrıntılı istatistiki analizlere olanak verdiği için çalışmaların büyük bir kısmını oluşturduğunu tespit etmişlerdir. Nitel çalışmaların araştırmacılar için daha fazla zaman aldığını açıklayan Türkoğlu ve diğerleri (2022), bu yönüyle nicel yöntemlerin popülerliklerini koruduğunu ve çalışmalarda çok sık kullanıldıklarını vurgulamışlardır. Ayrıca nicel yöntemlerin birinci el veri temelli olması, çalışmalarda ortaya hipotezler konularak bu hipotezleri test ettiği, çok değişkenli analizlerde kolaylık sağlaması bakımından (Aykan ve Çalışkan, 2022) gibi üstün yönleriyle de çalışmalarda daha fazla kullanılmaktadırlar. Bu çalışmada bireysel yenilikçilik konusunun nicel ağırlıklı yöntemlerle çalışılması bireysel yenilikçiliğe etki eden değişkenler ile bu değişkenler arasındaki ilişkilerin test edilmesi, ilgili değişkenlerin aracı rolleri ile doğrudan ya da dolaylı etkilerin tespiti, istatistiki çıkarımların yapılması gibi amaçların belirlenmesine yönelik olduğunu düşündürmektedir.

Yapılan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımlarında 27 tezin öğretmenler, 6 tezin lisans öğrencileri, 4 çalışmanın okul yöneticileri, 3 tezin ön lisans öğrencileri, 1'er çalışmanın ise öğretim elemanları, lise öğrencileri ile öğretmenler ve lisans öğrencilerin birlikte olduğu tezlerle yürütüldüğü belirlenmiştir. Yeniliklerin hızla arttığı ve geliştiği dünyada, bu yenilikleri etkin ve amaca uygun kullanacak bireyleri yetiştirecek öğretmenlerin bireysel yenilikçiliklerinin tespiti, tezlerde örneklem düzeyleri olarak öğretmenlere odaklanıldığının sebepleri şeklinde gösterilebilir. Öğretmenlerin yeniliklere bakış açılarını, yeniliği benimseme düzeylerini ve yeniliklerin yayılmasına olan katkılarını göz önüne sermek amaçlı çalışılan tezlerin eğitim öğretim süreçlerinde tüm paydaşlara yenilikçi perspektif sağlayabilecektir. Bireysel yenilikçilikleri gelişmiş ve geleceğe hazır öğrenenleri yetiştirecek kişiler olan öğretmenlerle yapılan tezlerin sayıca fazla olmaları, öğretmenlerin yenilikçilik süreçlerinde ne kadar etkili roller üstlendiklerinin kanıtı şeklindedir. Kılıçer (2008), eğitim kurumlarının ve buradaki paydaşların yeniliklere bakış açılarının olumlu olmasında öğretmenlere ve özellikle de teknoloji öğretmenlerine önemli sorumluluklar düştüğünü belirtmiştir. Yeniliklerin yayılmasında ve benimsenmesinde (Odabaşı, 2007), yenilikçiliğin okul kültüründe yer edinmesinde (Aldunate

ve Nussbaum, 2013), yenilikçi öğrenme stillerinin derslere nakşedilmesinde (Lieberman ve Pointer Mace, 2008) öğretmenlerin yenilikçi pozisyonundaki liderler olduklarını belirtmişlerdir. Kendileri yenilikçi olan öğretmenlerin, öğrencilerinin de yenilikçi oldukları (Yıldırım, 2021), eğitim kurumlarının yenilikçi öğretmenlerle akademik başarılarının arttığı (Keskin, 2021), meslek yaşamlarında kendilerini geliştiren öğretmenlerin yenilikleri takip ederek benimsedikleri (Afridi ve Chaudhry, 2019) ilgili çalışmaların sonuçları arasındadır. Çalışmada lisans öğrencileri ile yapılan tezlerin sayısının da fazla olması geleceğin öğretmenleri olacak bu öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin ortaya konulması ve tespiti bakımından önemli görülmektedir. Öğretmen adaylarının mesleğe atılmadan önce kendilerini yenilikçilik ve inovasyon konusunda geliştirmeleri, bireysel yenilikçi olmak için donanımlı olmaları ve yenilikçilik yeterliliklerine sahip olmaları (Lee ve Benza, 2015), mesleki hayatlarında yenilikçilik alanında öncü olarak fark yaratabilecekleri şeklinde yorumlanabilmektedir. Öğretmen adaylarının değişime, gelişime ve dönüşüme sahip olmalarını yenilikçi olmaları şeklinde gören Kılıçer (2009), bu adayların 21. Yüzyıl gereklerine sahip yeni nesil kişiler şeklinde nitelendirilecekleri çıkarımında bulunmuştur. Okul yöneticilerinin bireysel yenilikçiliklerinin incelenmesi, bu liderlerin okul kültüründe ve ikliminde yenilikler ile inovasyonlara karşı nasıl bir görev üstlendiklerini gösterebilir. (Davitt, 2008), çalışmada okul yöneticilerinin bireysel yenilikçi olmalarının okul adına yenilikleri çeşitlendirdiğini ve liderin çizdiği yenilikçi tablonun okul paydaşlarını yeniliklere hazırladıklarını belirtmiştir. Pihie, Asimiran ve Bagheri (2014) yaptıkları çalışmada, öğretmenler okuldaki yeniliklerin uygulanma ve benimsenmesinde okul yöneticilerinin yenilikçi beceri ve davranışlarının etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda eğitim öğretim kurumlarının liderleri olan okul yöneticilerinin bireysel yenilikçi davranışları, doğrudan ya da dolaylı olarak okulu etkilemektedir.

Örneklem büyüklüklerine bakıldığında 201-500 aralığındaki gruplarla gerçekleştirilen tezlerin daha fazla olduğu ve bunu 501 ve üzeri gruplarla yürütülen çalışmaların takip ettiği ortaya konmuştur. İncelenen tezlerde nicel çalışmaların çok büyük bir kısmı oluşturması ve nicel araştırmaların doğasına uygun olarak örneklem düzeylerinin büyük gruplardan seçilmesi, yenilikçilikle ilgili 43 tezde büyük örneklem gruplarıyla çalışılmasının nedenleri arasında gösterilebilir. Farklı konu ve alanlarda nicel çalışmalar yapan (Akay, 2019; Aktaş, 2020; Genç, 2022; Zahra ve Waheed, 2017) araştırmacılar da büyük örneklem gruplarıyla çalışarak elde ettikleri sonuçları genelleme amacı taşımışlardır. Yapılan tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımları incelendiğinde 40 tezde anketle veri toplandığı tespit edilmiştir. Nicel yöntemli bu tezlerin fazla olması anketle veri toplamayı gerekli kılmıştır. Bu sonucu destekler nitelikte Çelik (2016) ile Küçükkoğlu ve Ozan (2013) inceledikleri tezlerde veri toplama yöntemi olarak en çok anketin tercih edildiğini belirlemişlerdir. Bireysel yenilikçilikle ilgili diğer üç tezin karma desenli olmasından dolayı hem anket hem de görüşme ile veriler toplandığı çalışma sonucunda ortaya konmuştur. İncelenen tezlerde bireysel yenilikçilikle diğer kavramlar arasındaki ilişkilerin tespiti hedeflendiği içi değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koyması bakımından verilerin anketle toplandığı biçiminde yorumlanmıştır.

Bireysel yenilikçilik konusunda yazılan testlerin yapılma amaçlarına göre dağılımları incelendiğinde örneklem gruplarının daha çok bireysel yenilikçilikleri ile teknolojik ilişkilerinin ortaya konulmaya çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Teknolojik beceriler, teknolojiye olan tutum, TPAB, uzaktan eğitim, EBA, eğitimde teknoloji kullanımı, bilişim teknoloji düzeyleri, bilgi edinme becerileri gibi teknolojik kodların bireysel yenilikçilikle ilgili tezlerde araştırma amaçlarına dâhil olmaları, teknoloji ile yenilikçiliğin içli dışlı kavramlar olduğunu düşündürmektedir. Benzer şekilde Çelik (2016), Erer ve Şahin (2020), Bulut (2022) çalışmalarında teknolojinin, yenilikçilikle ilgili araştırmalarda önemli yer edindiğini vurgulamışlardır. Kılıçer (2009), yeniliklerin yayılıp kabullenilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin, teknoloji politikaları ile standartlarının etkisinin büyük olduğunu açıklamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada belirlenen tezlerdeki bireysel yenilikçilik konusunun ağırlıklı oranda teknoloji temalı çalışılması, araştırmacıların teknolojik yeniliklerin eğitsel anlamdaki önemi ve

getirilerinin farkına vardıkları şeklinde yorumlanabilir. Lope Pihie ve diğerleri, (2014) eğitim öğretim örgütlerinin bireysel yenilikçilikleri gelişmiş bireyler yetiştirmelerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin önemli bir köprü görevi üstlendiği sonucunu paylaşmışlardır.

Araştırma Ulusal Tez Merkezinde 2011-2022 yılları arasında yapılan bireysel yenilikçilikle ilgili tezlerle sınırlıdır. Bu çalışmanın sonuçlarına paralel olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

- Eğitim öğretim alanında bireysel yenilikçilikle ilgili uluslararası literatürde ERIC, EBSCO, Scopus, Web of Science gibi veri tabanları taranarak uluslararası çalışmaların analizleri yapılabilir.
- Karma yöntemli ve farklı veri toplama araçlarının bir arada kullanıldığı çalışmaların sayısının artırılması önerilmektedir.
- Örneklem düzeylerinin bireysel yenilikçilik seviyelerini belli bir süreç içerisinde ortaya koymak için deneysel desenli çalışmalara daha çok odaklanılabilir.
- İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin bireysel yenilikçiliklerini belirlemeye yönelik çalışmaların sayısı artırılabilir.
- Bireysel yenilikçilikle ilgili incelenen tezlerde hem lisans öğrencilerinin hem de öğretmenlerin örneklem grubu olduğu bir adet çalışma görülmüştür. Bu şekilde örneklem gruplarının birden fazla olduğu çalışmalara ağırlık verilebilir.
- Eğitim öğretim alanında bireysel yenilikçilikle ilgili tezlerin yöntem, tez türü ve örneklem grubuna göre incelenmesinden elde edilen bulgulara göre bu konudaki nitel çalışmalara ve doktora tezlerine ağırlık verilerek ortaokul ve lise kademesinde öğrenciler ve öğretim üyelerinin bireysel yenilikçilikle ilgili çalışmaları artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Abbak, Y. (2018). *Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri ile yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Afridi, T. & Chaudhry, A. H. (2019). Technology adoption and integration in teaching and learning. *Bulletin of Education and Research*, 41(2), 121-143.
- Akay, D. (2019). *Sağlık çalışanlarında etik liderlik algısının bireysel yenilikçilik düzeyi üzerindeki etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Akgün, Z. (2020). Bireysel yenilikçilik eğilimi ve yeniliğin önündeki engeller açısından kadın akademisyen profilleri: 2006 yılından sonra kurulan üniversitelerde bir durum analizi. *World Women Studies Journal*, 5(5), 1-24. <https://doi.org/10.46291/wwsj.v5i5.22>
- Aktaş, Z. (2020). *Ortaokul matematik öğretmenlerinin eğitim bilişim ağını kullanma durumları ve bireysel yenilikçilik özellikleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Aldahdoh, T. Z., Korhonen, V. and Nokelainen, P. (2019). What contributes to individual innovativeness? A multilevel perspective. *International Journal of Innovation Studies*, 3, 23-39. <https://doi.org/10.1016/j.ijis.2019.06.001>
- Aldunate, R. & Nussbaum, M. (2013). Teacher adoption of technology. *Computers in Human Behaviour*, 29(3), 519-524. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.10.017>
- Atlı, Y. & Mazman Akar, G. S. (2019). Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik özellikleri ile derste teknoloji kullanımına yönelik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1- 31.

- Atılgan, D. & Tükel, Y. (2021). Antrenör ve beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algıları. *Ekev Akademi Dergisi*, 86, 171-190.
- Aykan, A. & Çalışkan, E.F. (2022). Türkiye’de ilkökul programları ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 156-168. <https://doi.org/10.29029/busbed.1120067>
- Ayvacı, H. Ş. & Akdemir, E. (2017). Bilimin doğası alanında 2013 yılından itibaren yayımlanmış tezlerin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1178-1218.
- Ayvacı, H. Ş. & Altınok, O. (2019). Türkiye’de yürütülen tezlerin tematik incelenmesi: Işık kavramı örneği. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(3), 549-563. <https://doi.org/10.24315/tred.501538>
- Bahceci, B. (2019). *Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin yardımcı teknolojilere yönelik tutumlarının ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Batra, S. & Vohra, N (2016). Exploring the linkages of cognitive style and individual innovativeness. *Management Research Review*, 39(7), 768-785. <https://doi.org/10.1108/MRR-03-2014-0047>
- Bayraktar, M. D. (2012). Öğretim elemanlarının bireysel yenilikçilik düzeyleri ve Web 2.0 araçlarını benimsemeleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 35-47.
- Bodur, G. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik (inovasyon) düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2), 139-148. <https://doi.org/10.17681/hsp.349105>
- Bogdan, R. C. & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods*. Pearson.
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N.B., Liman Kaban, A., Taşçı, G. & Aykul, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital toplum, dijital dönüşüm, dijital eğitim ve dijital yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(2), 35-63. <https://doi.org/10.51948/auad.911584>
- Bulut, O. (2022). *Türkiye’de yenilikçilik alanında yapılan bilimsel çalışmalar üzerine bir araştırma: Kitap ve dergiler bibliyografyası*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative*. Prentice Hall.
- Çağlıyan, V., Esenalieva, E. & Attar, M. (2019). A research on the relationship between individual and social innovativeness: The case of Selcuk University. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 14(52), 433-455. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.595050>
- Çağtaş, Ö. (2019). *Okul yöneticilerinin bilgi teknolojileri kullanım öz yeterliliklerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

- Çelik, N. (2016). Yenilikçilik konusunda yapılan doktora tezlerinin içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 2(1), 29-42. <https://doi.org/10.20979/ueyd.182904>
- Çetin, D. & Bülbül, T. (2017). Okul yöneticilerinin teknostres algıları ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1241-1264. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2017.17.31178-338821>
- Çoban, U. (2019). *Nesnelerin internetinin algılanan değer üzerindeki etkisinin bireysel yenilikçilik çerçevesinde incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi..
- Davitt, S. S. (2008). *An exploratory study of principal innovativeness and leadership behavior*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. University of Oregon.
- Demir Başaran, S. & Keleş, S. (2015). Yenilikçi kimdir? Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(4), 106-118.
- Doğan, O. (2019). *Dijital dönüşümün yönetim sürecinde üniversite öğrencilerinin endüstri 4.0 kavramsal farkındalık düzeyleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ahi Evran Üniversitesi.
- Erer, B. & Şahin, M. (2020). İnovasyon konusu üzerine yapılan lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 12(23), 397-406. <https://doi.org/10.20990/kilisiibfakademik.723053>
- Fischer, S., Frese, M., Mertins, J. C. & Hardt Gawron, V. (2018). The role of error management culture for firm and individual innovativeness. *Applied Psychology: An International Review*, 67(3), 428-453 <https://doi.org/10.1111/apps.12129>
- Genç, E. (2022). Endüstriyel işletme çalışanlarının bireysel yenilikçilik ile bilgi iletişim teknolojilerini kullanım düzeylerinin değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(26), 175-194. <https://doi.org/10.47129/bartiniibf.1166500>
- Güçlü, N. & Yılmaz, N. (2019). Türkiye ve bazı Avrupa ülkelerinin doktora programlarının değerlendirilmesi. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 71-89.
- Goulaptsi, I., Manolika, M. & Tsourvakas, G. (2020) What matters most for museums? Individual and social influences on employees' innovative behaviour. *Museum Management and Curatorship*, 35(2), 182-195. <https://doi.org/10.1080/09647775.2019.1698313>
- Gündüz, Ş. (2021). Öğretmenlerin bireysel yenilikçilik ve dijital yerlilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 46(205), 261-277. <https://doi.org/10.15390/EB.2020.9006>
- Işık, C. & Türkmendağ, T. (2016). Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin bireysel yenilikçilik algılarının belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1, 70-99.
- Joen, H. M., Sung, H. J. & Kim, H. Y. (2020). Customers' acceptance intention of self-service technology of restaurant industry: Expanding UTAUT with perceived risk and innovativeness. *Springer Nature*, 14, 533-551. <https://doi.org/10.1007/s11628-020-00425-6>
- Karaben, M. (2022). *Teknoloji kullanımı özyeterliliği ve bilgi teknolojilerinde bireysel yenilikçiliğin çalışanlar üzerinde etkisinde E-öğrenme sistemi kullanımının aracılık rolü*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.

- Kavgaoğlu, D., Altundal, Ü. & Çay Padalıhasanoğlu, E. (2021). Türkiye’de sosyal hizmet alanındaki tezlerin içerik analizi. *International Anatolia Academic Online Journal*, 7(2), 61-69.
- Keskin, F. N. (2021). *Fen bilimleri öğretmenlerinin bireysel yenilikçiliklerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- Kılıç, H. (2015). *İlköğretim branş öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri: Denizli ili örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Kılıç, M. (2022). *Kovid-19 salgını sürecinde öğretim elemanlarının çevrimiçi öğretime hazırbulunuşluklarının ve bireysel yenilikçiliklerinin incelenmesi: Ege Üniversitesi örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Kılıçer, K. (2009). Position of twenty-first century teachers: Evaluation in terms of innovation and technology. *Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1479-1484. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.261>
- Kılıçer, K. (2011). *Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik profilleri*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 170-189.
- Kırkıç, K. A. & Topal, B. (2019). Okul öncesi ve ilkokul sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve onamsız öğrenme ortamları tercihlerinin incelenmesi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1626-1648. <https://doi.org/10.26466/opus.598991>
- Kocaman Karoğlu, A., Bal Çetinkaya, K. & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 sürecinde Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-158. <https://doi.org/10.26701/uad.815428>
- Koçak Usluel, Y. & Mazman, S. G. (2010). Eğitimde yeniliklerin yayılımı, kabulü ve benimsenmesi sürecinde yer alan öğeler: Bir içerik analizi çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3), 60-74.
- Korucu, A. & Olpak, Y. (2015). Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1), 109-127. <https://doi.org/10.17943/etku.83117>
- Küçüköğlü, A. & Ozan, C. (2013). Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 27-47.
- Lee, C. & Benza, R. (2015). Teaching innovation skills: Application of design thinking in a graduate marketing course. *Business Education Innovation Journal*, 7(1), 43-50.
- Lieberman, A. & Pointer Mace, D. H. (2008). Teacher learning: The key to educational reform. *Journal of Teacher Education*, 59(3), 226-234. <https://doi.org/10.1177/0022487108317020>
- Lope Pihie, Z.A., Bagheri, A. & Asimiran, S. (2014). School leadership and innovative principals: Implications for enhancing principals' leadership knowledge and practice. *Proceedings of the European Conference on Management, Leadership & Governance*, 6, 162-167.
- Mete, G. (2020). Türkiye’de okuryazarlık: Lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(46), 194-206. <https://doi.org/10.29228/SOBIDER.40214>

- Mülhim, M. A. (2018). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi: Bartın Üniversitesi Örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Nazemi, K., Burkhardt, D. & Kock, A. (2020). Visual analytics for technology and innovation management. An interaction approach for strategic decision making. *Multimedia Tools and Applications*, 8, 14803–14830. <https://doi.org/10.1007/s11042-021-10972-3>
- Odabası, H. F. (2007). Türkiye’deki bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümlerinin inovasyon gündemi. *VII. International Educational Technology Conference*. Nicosia -Near East University.
- Özdemir, F. & Özer G. (2018). Akademisyenlerin bireysel yenilikçilik düzeyleri: İskenderun Teknik Üniversitesi akademisyenleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi Tam Metin Kitabı*, 9-20.
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1), 13-43. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788118>
- Öztürk, Z. Y. & Summak, M. (2014). İlköğretim okulu öğretmenlerinin bireysel yenilikçiliklerinin incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2 (Özel Sayı 1), 844-853. <https://doi.org/10.14486/IJSCS158>
- Pınar, G. & Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2022). Yenilikçi davranış yoluyla akademik başarıyı desteklemede yaratıcı öz yeterlik ve dijital okuryazarlığın rolü. *MAKÜ Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 6(1), 1-31. <https://doi.org/10.31200/makuubd.988158>
- Pihie, Z., Asimiran, S. & Bagheri, A. (2014). Entrepreneurial leadership practices and school innovativeness. *South African Journal of Education*, 34(1), 15-26.
- Powell, S. & Green, H. (2007). *The doctorate worldwide. Maidenhead: The Society for Research into*. Higher Education and Open University Press.
- Rogers, M. E. (2003). *Diffusion of innovations. 5th Edition*. Free Press.
- Safa, B. S. & Arabacıoğlu, T. (2021). Sınıf öğretmenlerinin eğitim teknolojileri kullanım düzeylerinin bireysel yenilikçilik özellikleri açısından incelenmesi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education*, 40(1), 369-386. <https://doi.org/10.7822/omuefd.686056>
- Sarı, İ. & Kartal, F. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknoloji kullanımına yönelik tutumlarının bireysel yenilikçilik düzeyleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1673-1689. <https://doi.org/10.29299/kefad.2018.19.02.017>
- Savaneviciene, A. & Statnicke, G. (2020). The relationship between individual innovativeness and belonging to different generations. *Global Journal of Information Technology: Emerging Technologies*. 10(2), 87–97. <https://doi.org/10.18844/gjit.v10i2.4708>
- Sirer, E. (2020). Eğitimin ekran üzerinden teknolojik dönüşümde pandemi döneminin etkisi. *OPUS*, 16(29), 1987-2018. <https://doi.org/10.26466/opus.777215>
- Sügümlü, Ü. (2020). Öğrenci özerkliği uygulamalarının özerk öğrenmeye ve yazma becerilerine etkisi. *EKEV Akademi Dergisi*, 24(82), 515-530.
- Tarhan, M. & Doğan, P. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik davranışları ile otonomi düzeyleri arasındaki ilişki. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(1), 51-58. <https://doi.org/10.17681/hsp.339991>

- Toptalent.co. (2023, Mart 11). *Türkiye’deki Üniversiteler Listesi*. <https://toptalent.co/turkiyedeki-universiteler-listesi>
- Turan, M. (2020). *Çalışanların duygusal zekâ ve kişilik özelliklerinin bireysel yenilikçilik tutumları üzerindeki etkisi: Teknoloji şirketleri üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Turp Gölbaşı, B. (2019). *Mobil uygulamaların alışveriş amacıyla kullanılması sürecince müşteri tatmini, bireysel yenilikçilik, algılanan kullanım kolaylığı ve fiyat duyarlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Kültür Üniversitesi.
- Türkoğlu, M., Duran, G. & Yetişen, S. (2022). Türkiye’de E-ticaret üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 462-476. <https://doi.org/10.55179/dusbed.1013372>
- TDK. (2021). *Yabancı sözlere karşılıklar kılavuzu*. <http://www.tdk.gov.tr/https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 01.02.2023.
- Wang, J., Yang, J. & Xue, Y. (2017). Subjective well-being, knowledge sharing and individual innovation behavior the moderating role of absorptive capacity. *Leadership & Organization Development Journal*, 38(8), 1110-1127. <https://doi.org/10.1108/LODJ-10-2015-0235>
- Yapıcı, İ. Ü. & Kaya, S. (2020). Biyoloji öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi (Diyarbakır İli Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(73), 348-362. <https://doi.org/10.17755/esosder.565729>
- Yenice, N. & Alpak Tunç, G. (2019). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 753-765. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2716>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Y. (2021). *Ortaokul öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme düzeyleri ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Yılmaz, E., Aktürk, A. & Çapuk, S. (2021). Dijital öğretmen yeterlilik ölçeği geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(38), 34-68. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.950728>
- Zehra, T.T. & Waheed, A. (2017). Influence of ethical leadership on innovative work behavior: Examination of individual-level psychological mediators. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 11(2), 448-470.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Since innovation is an expression that includes everything that is new and all activities, it can emerge in the form of a new idea, product, phenomenon, substance and technique. In this respect, innovation is a large-scale tangible output obtained as a result of technological or innovative efforts (Nazemi, Burkhardt and Kock, 2022). Kılıçer (2009), who states that an existing or developed situation can be an innovation as well as a substance, object, or practice that is accepted as new, reveals that innovation is also used with the word innovation.

Individual innovativeness, which refers to the examination of innovation in an individual-specific manner, is the innovative performance of individuals and their tendency towards innovation. Individual innovators who adopt, accept and implement innovations in advance exhibit these innovations effectively in their own lives. Çetin and Bülbül (2018) considered individual innovativeness as specific to people who desire and accept innovations, exhibit positive attitudes and benefit from innovations. Individual innovativeness is developing existing ideas and designing new ideas with personal effort (Rogers, 2003).

Kılıçer (2011), who stated in his research that non-formal education institutions are the places that will respond to the needs of modern societies for people in innovative roles and reveal individuals with innovative identities, considered it very valuable for educational organizations to have an innovative position in the information age. Kırkıç and Topal (2019), on the other hand, considered it essential for educational organizations to be involved in intensive activities with innovations in order to create an innovation-oriented culture in society. Designing an innovative and innovative culture and investing in individuals with developed innovativeness from an early age is inevitable at every stage of education. Education policy makers and authorities who want to be ahead of the times should weave innovation clusters and innovation patterns into their education systems and teaching elements.

In this study, it is aimed to analyze the theses in the National Thesis Center between 2011 and 2022, which are limited to the field of education and training and titled individual innovativeness, and to reveal the distribution of different variables (method, sample level, thesis type, publication year, etc.). It was tried to determine the distribution of the theses conducted within the scope of individual innovativeness between 2011-2022 according to years, types and field of study, universities, purposes, method, sample level and size, and data collection tools.

Method

This study is shaped within the framework of document analysis method. Document analysis enables the systematization of information, documents or data by scanning written documents or documents on the axis of the relevant literature (Creswell, 2002). In addition, it is possible to transform the events or phenomena analyzed by document analysis into useful data by classifying them in order of importance. Document analysis method, also known as document analysis, is a concept used in qualitative research approaches and aims to analyze written documents systematically, in detail and in depth. In this study, theses in the field of education and training related to individual innovativeness between 2011-2022 were examined in the National Thesis Center. Since the first thesis was written in 2011, the theses between 2011-2022 were included in the scope of the study. The 43 theses obtained in the related field were analyzed by content analysis. Content analysis is an analysis focused on discovering problem-based themes and sub-themes by focusing on the origins of phenomena or events (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Results

Of the 43 theses examined between 2011 and 2022, the majority of them, 17 theses, were conducted in 2019 and one thesis each in 2011, 2012, 2014 and 2016, and 41 of these theses were master's and 2 were doctoral theses. In addition, as a result of the examination of the theses in the context of their objectives, it was determined that there were 10 different study area themes related to individual innovativeness and educational administration was preferred among these areas. In the studies on individual innovativeness, it was determined that there were theses belonging to 26 different universities, in the context of the distribution of theses according to their purposes, there were themes titled individual innovativeness of teachers, school administrators, lecturers, associate degree students, high school students, undergraduate students, undergraduate students, both teachers and undergraduate students, 40 theses were quantitative and 3 of them were mixed method, and when the distribution according to the sample levels was examined, it was determined in the research results that 7 different sample groups including lecturers, high school

students, teachers, associate degree students, undergraduate students, school administrators, teachers and undergraduate students were studied. Another study revealed that the sample groups of the theses were mostly teachers and there were 14 theses with a sample size of over 501. In 40 of the 43 theses, data were collected only with questionnaires and in 3 of them with both questionnaires and interviews.

Discussion and Conclusion

It was concluded that the number of theses conducted between 2019-2020 increased. Erer and Şahin stated in their study that 2019 was the most studied year of theses on innovation between 1998-2019. In this study, it is seen that one thesis was done in 2011, 2012, 2014 and 2016 and there were no theses in 2013. Erer and Şahin (2020), who stated that there was one thesis on innovation in 1998, 2001 and 2003, stated that there was an increase in theses on innovation after 2014 and interpreted this as the importance given to innovation in our country after 2014. Similarly, Bulut (2022), who examined the studies on innovation, stated that there was an increase in the studies conducted between 2018-2020 and associated this situation with the increased interest in innovation. As a result of examining the theses on individual innovativeness in terms of their types, 40 of the 43 theses are master's theses and 3 are doctoral theses. The fact that there are very few doctoral theses in this study can be considered that the subject of individual innovativeness is not much preferred in doctoral studies and is studied in master's theses. Çelik (2016) examined 100 doctoral theses on innovation; Erer and Şahin (2020) examined 296 master's and 103 doctoral theses on innovation. In all of the theses examined, the number of master's theses was higher. In general, when the theses studied in different fields in our country are examined, it is seen in the literature that master's theses are more than doctoral theses (Ayvacı & Altınok, 2019; Güçlü & Yılmaz, 2019; Türkoğlu, Duran, & Yetişen, 2022).

When the fields of study are examined, it was determined as a result of the study that the theses related to individual innovativeness are in the first place with 12 theses in the field of educational administration, followed by educational programs and educational sciences with 6 theses each. Ten different fields of study related to individual innovativeness were observed and the least studies were conducted in the fields of special education, social studies and child development. In the 21st century, the fact that individual innovativeness, whose importance is better understood, is the subject of more theses related to the field of educational administration shows that innovation and education are considered as a whole in educational institutions (Güngör, 2019). In addition, the fact that specific fields such as educational administration-programs-sciences come to the fore in theses on individual innovativeness is important in terms of exhibiting the innovative structures of educational stakeholders and followers. Erer and Şahin (2020) found that the fields of educational administration and supervision, educational programs and instruction, educational administration and inspection were rarely included in theses on innovations. Çelik (2016), on the other hand, reported that only one of the 100 theses on innovation was conducted in the field of educational sciences. Both Çelik (2016) and Erer and Şahin (2020) determined the results that there are more theses related to the field of business administration in their studies, and they also revealed that this situation causes organizations to survive in the competitive environment by giving importance to innovation and R&D studies. Bulut (2022) also determined that the fields that are the subject of studies on innovation are primarily business administration and economics and reached a conclusion that supports the studies of Çelik (2016) and Erer and Şahin (2020).

Analyzing the distribution of theses according to the universities where they were conducted, it was seen that 43 theses were written in 26 different universities. In general, it can be concluded that researchers from different universities are interested in the subject of individual innovativeness. In universities established to produce science, technology and innovation, it can be interpreted as an expected situation that individual innovativeness issues are studied and attract the attention of researchers. Erer and Şahin (2020) identified 108 theses in their study and Çelik

(2016) identified 34 theses from different universities. In addition, Çelik (2016) explained that the majority of these theses belonged to state universities. In this study, 23 of the theses analyzed were conducted at state universities and 3 at private universities. It was determined that there are 78 theses related to all fields in the National Thesis Center on the subject of individual innovativeness, and it is seen that 62 (79%) of these theses were studied in state universities and 16 (21%) in private universities. When the methods of the theses on individual innovativeness were examined, it was seen that 40 theses were quantitative and 3 theses were conducted with mixed design. These numbers in the studies analyzed in terms of methodology reveal that the methodologies of the relevant theses are quantitative. In support of this result, Çelik (2016) emphasized that quantitative methods are more preferred in the theses on innovation. The fact that quantitative methods are preferred more can be interpreted as being aimed at determining the interactions between individual innovativeness and other variables.

In the distribution of the studies according to the sample levels, it was determined that 27 theses were conducted with teachers, 6 with undergraduate students, 4 with school administrators, 3 with associate degree students, and 1 each with instructors, high school students and teachers and undergraduate students. In the world where innovations are rapidly increasing and developing, determining the individual innovativeness of teachers who will train individuals who will use these innovations effectively and in accordance with the purpose can be shown as the reasons for focusing on teachers as the sample levels in theses. Theses that aim to reveal teachers' perspectives on innovations, their level of adoption of innovation and their contribution to the diffusion of innovations will provide an innovative perspective to all stakeholders in education and training processes. The high number of theses conducted with undergraduate students in the study is considered important in terms of revealing and determining the individual innovativeness levels of these students who will be the teachers of the future. The fact that prospective teachers develop themselves in innovation and innovation before they enter the profession, are equipped to be individual innovators and have innovation competencies (Lee & Benza, 2015) can be interpreted as they can make a difference as pioneers in the field of innovation in their professional lives. Kılıçer (2009), who sees pre-service teachers' having change, development and transformation as being innovative, inferred that these candidates will be characterized as new generation people who have the requirements of the 21st century.

Considering the sample sizes, it was revealed that theses conducted with groups between 201-500 were more common, followed by studies conducted with groups 501 and above. Researchers who conducted quantitative studies in different subjects and fields (Akay, 2019; Aktaş, 2020; Genç, 2022; Zahra & Waheed, 2017) also aimed to generalize their results by working with large sample groups. When the distribution of theses according to data collection tools was examined, it was found that 40 theses collected data with questionnaires. The high number of these theses with quantitative methods made it necessary to collect data with questionnaires. In support of this result, Çelik (2016) and Küçükoğlu and Ozan (2013) determined that questionnaires were the most preferred data collection method in the theses they examined. When the distribution of the tests written on individual innovativeness according to the purpose of the tests was examined, it was concluded that the sample groups were mostly trying to reveal their individual innovativeness and technological relations. Similarly, Çelik (2016), Erer and Şahin (2020), Bulut (2022) emphasized that technology has an important place in research on innovation. The findings of the study were discussed in line with the relevant literature and some suggestions were made.